

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

XI. De verbis sententiisq[ue] Græcis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

dre Karlo & in adiudha, & in cadhuna cosa, si cum om p dreit son frada saluar dist ino quid il mi altre si fazet, & abludher nul plaid nunquam prindrai, qui meon vol eiss meon fradre Karlo in damno sit.

CAPVT XI.

De verbis sententiisq; Græcis.

CVM barbaris vbi debellassem, nullum mihi præterea bellum fore reliquum arbitrabar, sed opinio me mea fefellit; Græci mouent, & imperij partem aliquam inuadere conantur. Quem illis ducem opponemus? Quamuis Cicero Romanorum suorum plus æquo amantior, & doctrinæ atque industriæ suæ iactantior Græcorum interdum in verbis penuriam vel inuideat vel fugillet acerbius; sæpè tamen cogitur ad eorundem opes confugere, & inde mutuum sumere, quo commentationes suas adornet & instruat. Ille ille, qui libro secundo de Oratore circa vocem *Ineptus* tam dicax est, & vt quibuidam placet, tam inurbanè inepritis his verbis: *Quem enim nos Ineptum vocamus, is mihi viderur ab hoc nomen habere ductum, quòd non sit aptus: idq; in sermonis nostri consuetudine perlatè patet.*

Cic. 2.
de Orat.

Nam qui aut tempus quid postulet, non videt: aut plura loquitur: aut se ostentat: aut eorum, quibuscum est, vel dignitatis vel commodi rationem non habet: aut denique in aliquo genere, aut inconcinuus aut multus est, is Ineptus esse dicitur. Hoc vitio cumulata est eruditissima illa Græcorum natio. Itaque, quòd vim huius mali Græci non vident, ne nomen quidem ei vitio imposuerunt. Vt enim quæras omnia; quomodo Græci Ineptum appellent, non reperies. Idem ille qui Tusculanarum secundo, quòd vnâ eademque voce laborem & dolorem efferant Græci, exclamat: O verbarum inops interdum, quibus abundare te semper putas, Græcia! Aliud est, inquam, dolere, aliud laborare. Ille omnis facundiæ atque eloquentiæ Apollo Pythius, non tantùm omni doctrinâ à Græcis Romanos superari; ab iisdem ad Romanos humanitatem cum litteris aduenisse fateri cogitur; sed longè etiam Græcorum linguam Romanâ longè copiosiore esse inficiari non potest. Ex quo fonte illa profluunt, non admodum liberaliter concessa, sed necessariò: Quanquam ea verba, quibus ex instituto veterum utimur pro Latinis, ut ipsa Philosophia, ut Rhetorica, Dialectica, Græmatica, Geometria, Musica, quanquam latinè ea dici poterant, tamen quoniam vsu recepta sunt, nostra ducamus. Eodem quoque libro non magno interuallo: Equidem soleo etiam, quod vno Græci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere. Et tamen pu-

Cicero
Tusc. 2.

De Fini-
bus bon.
& mal.
lib. 3.

to concedi nobis oportere, vt Græco verbo vtamur, si
 quando minùs occurret Latinum, ne hoc ephippius,
 & acratophoris potiùs, quàm proægmenis, & apo-
 proægmenis concedatur. Quanquam hæc quidem
 Præposita rectè & Reiecta dicere licebit. Non ego
 hîc quidem Ciceroni iniurius esse cupio,
 aut eum vlllo modo reprehendere vel con-
 temnere. Quin imò eius auctoritate id con-
 firmare desidero, omnibus concessum, si-
 quando minùs concinnè euitari potest, vt
 Græcâ potiùs voce rem exprimant disertè,
 quàm explicare negligant. Procul absit à me,
 quod à ratione procul abesse reor, vt Tiberij
 factum probem, quod Suetonius enarrat, *Sueton.*
cap. 7. Sermone Græco, quâquam aliàs promptus cap. 71.
 & facilis, non tamen vsquequaque vsus est, absti-
 nuitq; maximè in senatu: adèò quidem, vt MONO-
 POLIVM nominaturus, priùs veniam postularit,
 quòd sibi verbo peregrino vtendum esset, atque et-
 iam in quodam decreto patrum, cum εμβλημα re-
 citaretur, commutandam censuit vocem, & pro pe-
 regrinâ nostratam requirendam: aut, si non reperi-
 retur, vel pluribus, & per ambitum verborum rem
 enuntiandam. Prudentiùs & anterior Plautus,
 & Plinius posterior tam scrupèâ viâ oratio-
 nem suam ire noluerunt. Concedamus illa
 mysteria Tiberio, cui maius nefas fuit vnam
 vocem in ciuitatem admittere, quàm tot o-
 ptimates, florem nobilitatis, lumen curiæ, nō
 tantùm in exilium mittere, sed etiam trucu-

Dio.

lentissimè excarnificatos nullo iudicio, nullo iure, per summum scelus perimere. Illius hoc sit facinus: cuius & alia quàm plurima non minùs ridicularia. Dionem audite. Tiberius strenam à quibusdam oblatam non accepit, eademq; de re edictum proposuit, in quo voce non Latinâ vsus. Hoc ei cùm in mentem venisset noctu: vt erat elegantia in loquendo perquam diligens, omnes qui Latina lingua proprietatem studiosè obseruarant, ad se vocauit. Ibi Ateio Capitone dicente, tametsi nemo ante eum isto vocabulo vsus fuisset, nunc nihilominus in Tiberij gratiam inter antiqua referendum; Marcellus quidam subdidit, hominibus Casarem ciuitatem Romanam dare posse: verbis non posse. O supercilium! o cerebrum! Quid hoc est aliud quàm eueris naturæ legibus rem ipsam verbis in seruitutem dare, vt mancipia dominantur heris? Ego sanè eorum viam ingrediens, qui meliores & sapientiores haberi solent, & non infimâ in classe censerî, hanc omnibus concessam facultatem puto; vt in Græcis verbis adoptandis, non tantùm necessitati famulentur aut utilitati; sed interdum etiam aliquid indulgeant venustati. Quin imò in familiari nostro sermone, quo sensa proferimus domestica, quo epistolas conteximus, non seuerioris præsertim alicuius negotij interpretes, ausim etiam liberius apophthegmata, & gnomas, & facerías quasdam ac sales seu liberâ,

seu

seu astrictâ numeris oratione intexere, dummodo ad eum mihi sermo vel scriptio, qui talibus delectetur. Nihil verò magis insulsum, & cachinnis dignum & fannis, quàm iis Græca inculcare, seu verba, seu Poëtarum ac Philosophorum monita, qui eius linguæ ignari penitus; præsertim si ad viros graues eant epistolæ, quos dum conciliare nobis volumus, reuereri debemus. Hoc enim quid aliud est quàm eorum inscitiam accusare, & ignauiam quasi publicè exprobrare? Laudanda Ciceronis prudentia, qui duobus præsertim temporibus Græcis dictionibus familiariter vsus est. Tum primùm cùm Græcorum libris maiori necessitudine iungeretur: deinde cùm ad eos scribit, qui huiusce sermonis peramantes censerentur. Itaque post Pharsalicam pugnam, vbi à foro secedens ad Academiam, vel alia Philosophorum gymnasia sese subduxit, & cum mortuis, quæ æternùm victura essent scripturus, assiduè versabatur, dum Græca die noctuque volueret, (soli enim Græci inter Philosophos lectione digni) quod delectabat, quod pascebat, quod sapiebat animo, id prodebat oratio. Excusat se epistolâ ad Cæsarem: *Genere nouo sum litterarum ad te vsus, vt intelligas non vulgarem esse commendationem.* Vir quidam doctus existimat id factum, quòd Græca insereret, non satis pro veterum more. Non vehemen-

*Famil.
lib. 13.
epist. 15.*

ter repugno: ideò tamen factum arbitror, quòd præter rem, exiguâ in schedulâ, tantum abiret in præteriti temporis recordationem, non sine philosophico impetu, & sacro quodam impulsu. Quod & illud præsertim metrum loquitur: *Itaque ab Homeri magniloquentia confero me ad vera præcepta Evemidiæ: Μισῶ σοφιστήν, ὅστις ὄνυχ' αὐτῷ σοφός.* Nihil enim mirum, nec quicquam incongruum, si ad Cæsarem scribens ex Græcis scriberet Græca, cum eius linguæ ac studij nec ignarus esset Cæsar, nec haberi vellet. Quidquid tamen hac de epistolâ arbitrentur alij; arripe si placet Ciceronem, & per immensa illa litterarum volumina vagare liberiùs; id sanè reperies, quod à me dictum est, tum cum Græca intexuisse plurima, dum Græcorum scriptis plurimùm insisteret, & Martis pertæsus ignavi, ad strenuam se Palladem transferret. Alterum verò tempus fuit, cum ad eos scriberet, qui vel Græci, vel cum Græcis studiorum fœdere coniunctissimi, & sapientiæ non in abdito ac cæco recessu, sed luce palam, & sole coram studium suum nauarent. Ad Atticum epistolæ in manibus sunt. Plura ad eum græcè scripta, quàm ad ceteros omnes. Quid mirum? Atticus erat. Cùm tamen tam opportunè, tam scitè, cum Græcis commercium institueret, id obtinere non potuit, quin Græculi appellatio eâ tempestate infame probrũ ipsius

*Plut. in
vita.*

stitueret, id obtinere non potuit, quin Græculi appellatio eâ tempestate infame probrũ ipsius

ipsius nomini tenaciùs hæreret. Qui Cicero-
nem deinde secuti, imprudentiùs & propè
impudenter pergræcati sunt. Nam cùm Græ-
corum plena essent omnia, desiit esse pudori
Græca nosse. Cumq; Græcorum more bibe-
rent & vomerent, Græcorum more & sapere
& loqui à se alienum esse non putauerunt.
Augusti epistolas legite, familiarem eiusdem
sermonem excutite; non diffitebitur. Verba
quædam ipsius nuper satis putida produxi-
mus: Græcum iis stemma est. Pro stulto *baceo-
lum* dicebat. *Βάκηλ* & præter obscœnam rem,
stultum apud Græcos significat. Hesychius: *Βάκηλ*
ὁ μέγας ἢ ἀνόητος. Si fortè *bareolus*
legi malis; nec tunc quidem Græci suam vo-
cem reperere desinent. Et mirum est, si Græ-
cis verbis delectaretur, qui sacrum illud co-
gitationum suarum arcanum, Græcâ voce, &
eâ quidem nouâ dedicauit. Suetonius c. 72.
*Si quando quid secretò aut sine interpellatione a-
gere proposuisset, erat illi locus in edito singularis,
quem Syracusas & τεχνόφουον vocabat.* Hoc est
quod Varro incusat, dum ait sui temporis ho-
mines delicata villis nomina vsque inde è
Græciâ petita imponere. Verùm longior hîc
esse nolo. Ineptum est, quod non minori vir-
tute ac voluptate tuis copiis instruere potes
conuiuium, ex alieno penu adornare. Quam
tamen insaniam insaniunt nunc etiam, qui
vix Græcorum characteres efformare didi-
cerunt,

Hesyck.

Sueton.
cap. 72.

cerunt, etiam qui nesciunt, etiam qui reprehendunt.

Si natura negat, facit indignatio versum,

*Iuven.
satyr. 6.*

— *Omnia Græcè,*

*Cùm sit turpe magis nostris nescire Latine;
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundūt animi secreta. Quid vltra?
Nihil vltra. Nolo thalami secreta reuelare.
An non & Belgicæ matronæ nostræ ita modò
gallicè lasciuiunt, vt Romanæ quondam
græcè? Quid matronas commemoro sequi-
oris sexus? An non & viri? Si tamen viri sunt,
qui patrem aut matrem compellare nesciunt
nisi lac Gallicum fuxerint post ætatis annum
vigesimalum interdum, & quadragesimum.*

Ohe iam satis est.

CAPVT XII.

*Breuiam quædam monita à verborum de-
lectu non aliena.*

AD modum succinctè duo percurram o-
rationis vitia, quæ ad verborum vitia
reuocari possunt. Primum vt notarem Sene-
cæ me admonuit epist. 114. *Arruntius vir raro
frugalitatis, qui historias belli Punici scripsit, fuit
Sallustianus, & in illud genus nitens. Est apud Sal-
lustium: EXERCITVM ARGENTO FECIT: id
est, pecuniâ parauit. Hoc Arruntius amare cœpit:*
posuit